

Uitstekende melkqualiteit, goed voor imago en portemonnee

Harm Wemmenhove en Henk Hogeveen

De kwaliteit van de Nederlandse melk is goed. In 1998 had meer dan 95 % van de geleverde melk geen kortingspunten. Toch moet er aandacht blijven voor het verbeteren van de kwaliteit van geleverde melk. Zowel de binnenlandse als de buitenlandse consument verwacht een goed smakelijk product en vraagt hiervoor steeds meer garanties. Vandaar dat niet alleen de meetbare kwaliteit van melk van belang is, maar dat ook de wijze waarop het product wordt gewonnen steeds belangrijker wordt.

Matige kwaliteit kost geld

De hygiënische kwaliteit van alle melk wordt regelmatig gecontroleerd bij het melkcontrolestation. Men bepaalt de volgende onderdelen kiemgetal, celgetal, boterzuur, reinheid, vrije vetzuren, vriespunt en groeiremming. De frequentie van het onderzoek en de hoeveelheid kortingspunten die worden toegekend zijn per onderdeel verschillend en afhankelijk van de mate van afwijking.

De kortingspunten voor de diverse onderdelen kunnen per jaar verschillen. In figuur 1 zijn de kortingspercentages van de afgelopen 3 jaar zijn weergegeven. In 1998 was meer dan 95 % van de geleverde melk eerste klas, dat wil zeggen dat er geen kortingspunten waren.

Toch heeft ruim 4 % van de leveranties kortingspunten. Het gaat hier vaak om een aanzienlijk bedrag, dat gemist wordt: een stukje **verborgen rendement**.

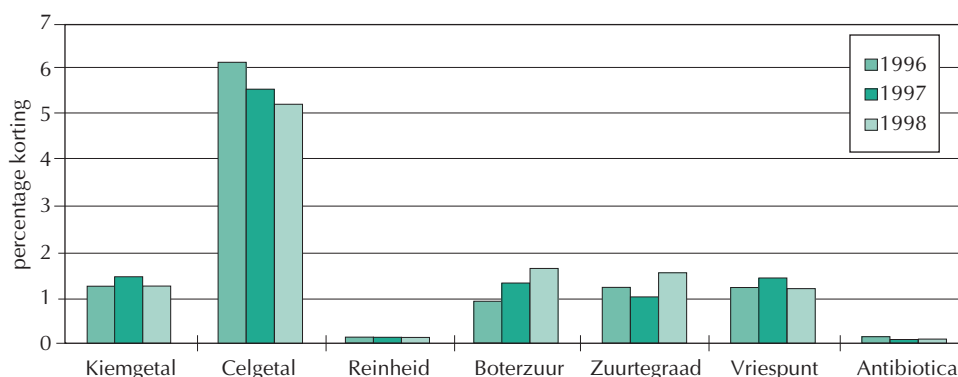
Voorbeeld: Voor een veehouder met een melkquotum van 500.000 kg melk betekent overschrijding van de kiemgetalnorm een korting van f400,- per keer. Komt het kiemgetal boven de 250.000 kiemen dan volgt een korting van vier cent per kg melk, een korting van f800,-

per keer overschrijding. Een korting voor antibioticaresiduen kost ruim f 1.900,- per leverantie.

Melkqualiteit en concurrentiekracht

Een uitstekende kwaliteit van melk levert niet alleen direct geld op, maar is ook belangrijk voor de Nederlandse concurrentiepositie. In de concurrentie tussen landen wordt melkqualiteit een steeds belangrijker item. Zo heeft de EU bijvoorbeeld importbarrières opgeworpen tegen melk uit de VS, omdat daar de grens voor het celgetal op 750.000 cellen/ml ligt. Nieuw-Zeeland hanteert nog wel dezelfde norm als de EU maar denkt erover om de grens nog verder te verlagen dan de 400.000 cellen /ml die momenteel geldt. Hoewel er landen zijn met een nog betere kwaliteit, is de kwaliteit van de Nederlandse melk goed. Wanneer aan het einde van dit jaar alle Nederlandse melkveebedrijven KKM-gecertificeerd zijn, heeft de Nederlandse melkveehouderij een systeem waarin niet alleen gecontroleerd wordt op de kwaliteit van het eindproduct, maar ook op de borging van dat product. Dat is een goede zaak voor het (inter)nationale imago van de Nederlandse melkveehouderij.

Figuur 1 Percentage kortingen op melk gedurende de afgelopen 3 jaren

Blijf alert

De eisen van de consument nemen toe en de aandacht van de pers voor voedselveiligheid is nog nooit zo groot geweest als nu. Denk hierbij aan de dioxine-affaire, waarbij niet alleen aandacht was voor het uit de handel nemen van risicovolle kip- en eiprodukten, maar ook voor de gehele productiewijze van kippenvlees en eieren. Zelfs de productiemethoden in de varkenshouderij en, in mindere mate de rundveehouderij, kwamen aan de orde. Melkveehouders moeten zich er dan ook terdege van bewust zijn dat ze een voedingsmiddel produceren voor een steeds kritischer wordende consument.

Kiemgetal

De meeste kortingen in Nederland worden gegeven voor een te hoog celgetal. Toch had 1,4 % van de gecontroleerde melk een kiemgetal groter dan 100.000 kve/ml. Dit lijkt niet veel, maar in heel Nederland gaat het toch om meer dan 10.000 kortingen. Uit de eerste melkkwaliteitsgegevens van 1999 blijkt dat circa 9 % van de onderzochte monsters een kiemgetal had van meer dan 25.000 kiemen/ml melk. Alhoewel een kiemgetal van 25.000 kiemen/ml melk geen kortingen oplevert, is dit toch te hoog. Bij een goed gereinigde installatie en goed gekoelde melk, hoort het kiemgetal rond de 10.000 kiemen/ml melk te liggen. De kans is groot dat een bedrijf met een kiemgetal van 25.000 kiemen/ml melk bij de volgende controle een korting krijgt. Tijdig ingrijpen is nodig en betaalt zichzelf terug. Een verhoging van het kiemgetal wordt meestal veroorzaakt door een foutieve of onvolledige reiniging of een onvoldoende koeling. Regelmatige controles kunnen veel teleurstellingen en onnodige kosten besparen. In het kader staan maatregelen aangegeven die een kiemgetalkorting kunnen voorkomen. Het PR werkt aan protocollen om de reiniging routinematig te kunnen controleren. Op de Open dagen van het PR in september worden deze protocollen gepresenteerd.

Antibioticaresiduen

Voor antibioticaresiduen is het percentage kortingen zeer klein (0,1 %) , maar iedere levering wordt gecontroleerd. Hier betreft het in totaal ruim 4.000 kortingsgevallen. Antibiotica in de melk leveren moeilijkheden op tijdens de verwerking van melk. Belangrijker nog, is dat antibioticaresiduen ongewenst zijn in voedingsmiddelen.

Voorkom kiemgetalproblemen

- Controleer regelmatig de melkklauwen of indicatoren op vuil/melkresten.
- Controleer de hoeveelheid reinigingswater. Als vuistregel wordt 20 liter plus 3-5 liter per melkstel aangehouden, ruim gedimensioneerde melkleidingsinstallaties gebruiken meer water.
- Controleer de temperatuur van het water.
- Controleer de dosering van het reinigingsmiddel.
- Controleer of de melkkoeltank goed wordt gereinigd.
- Controleer of de koeling van de melkkoeltank goed werkt.

Kijk ook eens in de melkklauwen!

Houd u aan de opgegeven wachttijden bij antibiotica-gebruik!

Bovendien staat antibioticagebruik in de landbouw (vooral in de dierhouderij) zwaar onder discussie. Daarom volgt er een forse korting, van 50 cent per kg melk voor de betreffende leverantie.

Meestal zijn antibioticaresiduen afkomstig van dieren die behandeld zijn met antibiotica tegen uierontsteking. Daarnaast wordt antibiotica veelvuldig gebruikt om koeien droog te zetten. Onzorgvuldigheden bij de melkwinning kunnen antibioticaresiduen in de melk opleveren. Het is daarom belangrijk de wachttijd aan te houden. Bij twijfel (bijvoorbeeld als de behandeling langer duurde of als een koe zeer ziek is) is het goed een langere wachttijd te hanteren. Wanneer met antibiotica drooggezette koeien weer aan de melk komen is het belangrijk dat deze koeien niet te snel weer in de tank worden gemolken; zeker wanneer de droogstand korter was dan 2 maanden. Enkele praktische tips staan weergegeven in het kader. Ook op het gebied van antibiotica voert het PR onderzoek uit. Momenteel rondt het PR een onderzoek af

Voorkom antibiotica in de melk

- Zorg dat behandelde koeien duidelijk gemerkt zijn.
- Houd u aan de opgegeven wachttijden.
- Laat verdachte melk onderzoeken bij uw zuivelindustrie.
- Zorg dat de overloop emmer niet overstroomt.
- Na het melken van een behandelde koe altijd het melkstel naspoeien.
- Controleer de afsluiter van melkmeetglazen op lekkage, en plaats een driespeendop op de verbindingsslang tussen melkmeetglas en transportleiding.
- Denk aan (te) vroeg afgekalfde koeien

naar de inventarisatie van oorzaken van antibioticaresiduen in de melk. De resultaten van dit onderzoek worden op de open dagen van het PR gepresenteerd.

